

Curtea Supremă de Justiție
DECIZIE

19 februarie 2020

mun. Chișinău

Colegiul penal lărgit al Curții Supreme de Justiție în componența:

Președinte – Vladimir Timofti,

Judecători – Anatolie Țurcan, Nadejda Toma, Elena Cobzac și Victor Boico,
cu participarea:

Procurorului – Guțan Pavel

Avocatului – Danciuc Ghenadie

Condamnatului – Mătășaru Anatol

judecând, în ședință publică, cererea de revizuire declarată de condamnat, prin care se solicită casarea deciziei Colegiului Penal al Curții Supreme de Justiție din 20 aprilie 2016, în cauza penală privindu-l pe

Mătășaru Anatol Xxx, născut la xxx, originar din xxx, domiciliat în xxx.

Termenul de examinare a cauzei:

Cauza a parvenit la – 25.11.2019

Cauza a fost examinată la – 19.02.2020

Procedura de citare a fost legal îndeplinită.

Condamnatul Mătășaru Anatol și avocatul său, Danciuc Ghenadie au solicitat admiterea cererii de revizuire în sensul declarat.

Procurorul s-a pronunțat pentru respingerea cererii de revizuire.

A C O N S T A T A T :

1. Prin sentința Judecătoriei Rîșcani mun. Chișinău din 02 martie 2015, inculpatul Mătășaru Anatol a fost condamnat în baza art.287 alin.(1) Cod penal, la 2 ani închisoare.

În conformitate cu art.90 Cod penal, executarea pedepsei penale de către inculpatul Mătășaru Anatol a fost suspendată pe un termen de probă de 3 ani.

2. Pentru a se pronunța, prima instanță a constatat în fapt că, Mătășaru Anatol, la 29 ianuarie 2013 între orele 10:00-12:00, din intenții huliganice, încălcând grosolan ordinea publică, demonstrând un cinism și obraznicie deosebită, în timpul desfășurării unui protest în fața sediului Procuraturii Generale, situat pe

str. Mitropolit Gavril Bănulescu-Bodoni nr. 26 din mun. Chișinău, contrar prevederilor art.11 pct.2) din CEDO și art.8 lit. c) Legea privind întrunirile, încălcând normele etico-morale, unanim acceptate și drepturile altor persoane, a plasat în stradă o expoziție de obiecte, cu caracter obscen, care imitau și reprezentau organele genitale feminine și masculine, ofensând astfel cinstea și demnitatea altor persoane.

3. Sentința a fost atacată cu apel, atât de către inculpatul Mătășaru Anatol, care a solicitat casarea sentinței ca fiind una ilegală, menționând că protestul a fost efectuat în limitele legale, a Legii cu privire la întruniri, libertatea de exprimare și dreptului la un protest garantat de Constituția Republicii Moldova, cât și de către avocatul Danciuc Ghenadie, care a criticat sentința sub aspectul ilegalității, menționând că fapta de care este învinuit inculpatul nu întrunește elementele infracțiunii, toate probele nu au primit o apreciere legală, concluziile făcute de către instanță sunt formale.

Totodată, avocatul Danciuc Ghenadie a indicat că inculpatul a fost pus sub învinuire cu grave încălcări procesuale, adică procurorul a formulat o învinuire abstractă și imprecisă.

La fel, avocatul a indicat că nu este de acord cu calificativul obraznicie deosebită, deoarece asemenea acțiuni lipsesc în actul de învinuire, iar în urma cercetării judecătorești nu s-au constatat asemenea acțiuni din partea inculpatului.

Astfel, încălcările admise la emiterea ordonanței de punere sub învinuire și a rechizitoriului cad sub incidența art.251 Cod de procedură penală, erori care nu pot fi înlăturate în nici un mod și ca rezultat actele procedurale sunt lovite de nulitate absolută.

Avocatul Danciuc Ghenadie a mai invocat, că fapta lui Mătășaru Anatol nu întrunește elementele infracțiunii, nu se circumscrie în infracțiuni de huliganism, deoarece lipsește latura obiectivă și subiectivă a infracțiunii.

Caracterul obscen și indecent al obiectelor plasate în stradă este o asociere incorectă creată de imaginația organului de urmărire penală și nu se confirmă prin careva probe. Expertiza la care a făcut referire instanța de judecată, pusă la baza sentinței este contrară părerii instanței.

Astfel, experții Agenției de stat pentru protecția moralității de pe lângă Ministerul Culturii au dat concluzie, că acțiunile lui Mătășaru Anatol nu au un caracter pornografic. Adică, operele de artă prezentate de Mătășaru Anatol nu au un caracter indecent și obscen.

Apelantul a solicitat ca raportul de expertiză de la Agenția de stat a protecției moralității să fie respins, deoarece în conformitate cu art.12 din Legea cu privire la expertiza judiciară, această instituție nu este instituție de expertiză, iar experții care au efectuat expertiza nu au statut de experți judiciari, sunt numiți prin

ordinul Ministrului Culturii, fără a fi atestați de Centrul Național de expertize Judiciare.

Acțiunile inculpatului nu au constat în încălcarea grosolană a ordinii publice, dar spre organizarea unui protest și exercitarea dreptului la libertatea de exprimare prin organizarea unei expoziții a operelor de artă, obiecte de creație intelectuală care constituie obiect al dreptului de autor.

Avocatul a considerat că elementele de cinism și obrăznicie deosebită lipsesc în acțiunile lui Mătășaru Anatol, deoarece limita criticii admisibile nu a fost depășită în cadrul protestului și exercitării dreptului la libertatea de exprimare. Limitele criticii admisibile sunt mai largi în privința politicianilor decât, față de particulari.

Apelantul și-a exprimat dezacordul cu afirmația instanței precum că prin asocierea funcționarilor de stat cu organele genitale, precum și învinuirea adusă acestora a depășit limita criticii admisibile ca rezultat al protestului din 29.01.2013. Instanța a făcut trimitere la principiul prezumției nevinovăției în privința acestor persoane, precum acuzațiile și critica lui Mătășaru Anatol nu a fost probată.

Avocatul Danciu Ghenadie a invocat că în acțiunile lui Mătășaru Anatol lipsește latura subiectivă a infracțiunii, prin inexistența elementelor laturii obiective și lipsa intențiilor huliganice. Procurorul nu a prezentat careva probe, care ar dovedi că intenția lui Mătășaru Anatol a fost huliganică.

La fel, instanța de judecată a dispus contrar legii, fără o motivare legală nimicirea corpurilor delictive, obiectele ridicate de la Mătășaru Anatol în cadrul protestului îi aparțin acestuia.

Partea apărării a solicitat casarea sentinței, rejudecarea cauzei și adoptarea unei noi hotărâri prin care inculpatul să fie achitat sau să fie încetat procesul penal în baza art.391 alin.(1) pct.6) Cod de procedură penală, din motivul că există o cauză de înlăturare a răspunderii penale, încălcarea prevederilor legale referitoare la sesizarea instanței, iar corpurile delictive să fie restituite inculpatului, ca proprietar.

4. Prin decizia Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 02 noiembrie 2015, apelurile inculpatului Mătășaru Anatol și al avocatului Danciu Ghenadie în numele inculpatului, au fost respinse, ca fiind nefondate și s-a menținut sentința Judecătoriei Rîșcani mun. Chișinău din 02 martie 2015, ca fiind legală și întemeiată.

5. În motivarea soluției adoptate instanța de apel a menționat că, sânt pertinente, concludente, utile și veridice probele puse la baza condamnării inculpatului Mătășaru Anatol, cum sunt: declarațiile martorului Tihai Andrei; declarațiile martorului Trifan Gheorghe; declarațiile martorului Piscovei Oleg; declarațiile martorului Malear Vitalie; declarațiile martorului Russu Nicolae; declarațiile martorului Bulmaga Igor; declarațiile martorului Rînja Tatiana;

declarațiile martorului Olaru Stepan; declarațiile martorului Barcari Natalia.

În ședința de judecată a primei instanțe, la demersul apărării a fost audiat unul din specialiștii indicați în raportul de expertiză, Andon Victor, care a susținut concluzia reflectată în raportul de expertiză, menționând că, inculpatul a protestat în fața clădirii Procuraturii, unde trec sute de troleibuze și autobuze, precum și copii, școlari, studenți de la ASEM. A precizat că, în conformitate cu statutul său de expert este în drept de a da o analiză juridică a acțiunilor persoanei, iar pentru a înțelege definiția noțiunii de huliganism nu este necesar să fii specialist. Prin acțiunile sale, inculpatul a încălcat grosolan ordinea publică, manifestând acțiuni de huliganism demonstrativ. Andon Victor consideră că, în conformitate cu statutul său de expert, este în drept să facă o analiză juridică a acțiunilor persoanei și nu trebuie să fii specialist, ca să înțelegi definiția cuvântului „huliganism”, care provine din limba engleză de la numele persoanei Hooligan Patrick, care se comporta urât cu oamenii. La fel, a ținut să menționeze că este filmolog și istoric, adică tot ce se referă la critica cinematografică, istoria cinematografică, având vreo 30 de cărți și filme și a susținut teza de doctor la Academia de Științe, fiind om emerit și cavalerul ordinului muncii.

Prezenta în acțiunile inculpatului Mătășaru Anatol atât a elementelor care caracterizează latura obiectivă a infracțiunii imputate cât și a celor care caracterizează latura subiectivă a acestei infracțiuni a fost dovedită inclusiv și prin procesele-verbale și documentele administrate în cadrul urmăririi penale și examinate în procesul cercetării judecătorești și suplimentar verificate în cadrul ședinței instanței de apel, cum sunt:

- procesul - verbal de cercetare la fața locului din 29 ianuarie 2013, din fața sediului Procuraturii Generale, situat pe str. Bănulescu-Bodoni 26, în rezultatul căruia au fost ridicate două obiecte asemănătoare cu un falus și unul cu un organ genital feminin și niște baloane, în formă de falus;

- procesul - verbal de examinare a obiectelor din 08 februarie 2013, a două obiecte, unul asemănător cu un falus și unul cu un organ genital feminin;

- procesul - verbal din 05 februarie 2013, de ridicare de la sediul Procuraturii Generale a înregistrărilor video din 29 ianuarie 2013;

- raportul de expertiză nr. 0142/05 din 15 martie 2013, prin care s-a concluzionat că „materialele dosarului pornit de Procuratura sect. Rîșcani, mun. Chișinău pot fi calificate ca act de huliganism în loc public și nu au un caracter pornografic”;

- procesul - verbal de examinare a obiectelor din 04 februarie 2013;

- materialele din mass - media cu referire la protestul lui Mătășaru Anatol.

Astfel, instanța de apel a conchis că aceste probe sânt pertinente, concludente și veridice, iar în ansamblu coroborează între ele, se completează

unele pe altele, nu trezesc nici o îndoială și dovedesc cert că inculpatul Mătăsaru Anatol a săvârșit infracțiunea imputată - prevăzută de art.287 alin.(1) Cod penal.

Ca o primă remarcă, în analizarea apelurilor declarate, instanța de apel a reținut, că la fel ca și prima instanță, își însușește starea de fapt stabilită prin rechizitoriul, împrejurare ce determină ca aceasta să devină a instanței de judecată, semnificând unitatea de vedere dintre acuzare și instanța de judecată, în evaluarea și interpretarea probelor.

Instanța de apel a constatat, că inculpatul Mătăsaru Anatol a acționat contrar art.11 pct.2) din Convenția pentru Apărarea Drepturilor Omului și Libertăților Fundamentale, care prevede că exercitarea acestor drepturi nu trebuie să facă obiectul altor restrângeri decât cele prevăzute de lege care, într-o societate democratică, constituie măsuri necesare pentru securitatea națională, siguranța publică, păstrarea ordinii și prevenirea infracțiunilor, protecția sănătății, a moralei ori a drepturilor și a libertăților altora, la fel prezentul articol nu interzice ca restrângerile să fie impuse exercitării acestor drepturi de către membrii forțelor armate, ai poliției sau ai administrației de stat.

Totodată, instanța de apel a menționat că inculpatul a încălcat prevederile art.8 lit. c) din Legea privind întrunirile, stipulează că sunt interzise întrunirile prin care se urmărește: subminarea securității naționale sau a integrității teritoriale a țării, săvârșirea infracțiunilor, încălcarea ordinii publice sau organizarea tulburărilor în masă, încălcarea moralității publice, a drepturilor și a libertăților altor persoane ori punerea în pericol a vieții sau a sănătății acestora.

Prin urmare, instanța de apel a respins argumentele avocatului precum că prin intervenirea organelor de menținere a ordinii publice a fost împiedicat un protest organizat potrivit Legii cu privire la întruniri.

Or, libertatea întrunirilor poate fi limitată, iar orice restricție impusă dreptului la întrunire trebuie să corespundă următoarelor cerințe: să fie prevăzută de lege, să protejeze un interes legitim și să fie necesară pentru a atinge acest interes.

Instanța de apel, la fel ca și prima instanță, nu a negat că orice persoană are dreptul la libertatea de creație și de exprimare, însă acest drept nu este unul absolut, fiind limitat prin modalitatea exercitării acestora.

Respectiv, manifestația inculpatului nu a avut un impact pozitiv asupra societății prin sensibilizarea acesteia la problemele legate de corupție, fiind reținute de cei din jur prin forma obiectelor care imitau și reprezentau organele genitale feminine și masculine.

Fapt, care reiese și din analiza fișelor dosarului 53-54, vol. I, unde titlurile articolelor din mass-media erau însoțite și s-a pus accentul pe mesajul „Mătăsaru Anatol a arătat organele genitale" sau „Protest erotic” în centrul capitalei.

Instanța de apel, de asemenea a precizat, că indignarea este componenta de bază a cinismului și obrăzniciei deosebite ce atentează atât la ordinea publică, cât și la liniștea publică.

Or, liniștea publică constituie o valoare socială și o condiție esențială pentru conviețuirea normală în societate și implică absența oricăror manifestări imorale, zgomotoase, scandaluri sau tulburări susceptibile, să producă iritarea sau indignarea membrilor societății.

Instanța de apel a apreciat că nu există o stabilire greșită a situației de fapt, nu au fost ignorate probe și nici nu s-a acordat încredere excesivă unor probe.

Astfel, instanța de apel a concluzionat că nu poate fi acceptată achitarea inculpatului Mătășaru Anatol de vreme ce probele prezentate de către acuzatorul de stat, inclusiv martorii interogați într-un proces public și sub jurământ, avertizați fiind conform art.312 Cod penal, pentru prezentarea cu bună știință a declarațiilor mincinoase, confirmă pe deplin și fără ambiguități vinovăția acestuia.

În acest context, nu a existat temei pentru a da o nouă apreciere probelor, instanța de apel reluând concluziile primei instanțe privind aprecierea probelor puse la baza sentinței de condamnare.

Instanța de apel a apreciat că, în privința lui Mătășaru Anatol a fost pornită urmărirea penală pe faptul comiterii infracțiunii prevăzute de art.287 alin.(1) Cod penal și derulată cu respectarea legislației procesual penale în vigoare.

Prin prisma art.6 alin.(3) al Convenției Europene a Drepturilor Omului (în continuare CEDO), inculpatului i-a fost adusă la cunoștință atât natura și cauza acuzației, cât și probele pe care se fundamentează acuzația, precum și calificarea juridică expusă în actul de învinuire și ulterior în rechizitoriu, fapt ce corespunde exact semnelor faptei prejudiciabile săvârșite de către inculpat cu semnele componentei infracțiunii încriminate.

Prin urmare, instanța de apel a concluzionat că la momentul prezentării materialelor de urmărire penală, atât inculpatul, cât și avocatul acestuia nu s-au considerat afectați într-un drept prevăzut de lege, întrucât nu au invocat obiecții la acțiunile de urmărire penală, cât și asupra conținutului actului de învinuire și rechizitoriului.

Instanța de apel nu a avut temei de a interveni în sentința primei instanțe, nici în partea stabilirii pedepsei inculpatului or, la soluționarea chestiunii respective s-a acordat deplină eficiență prevederilor art. 7, 61, 75, 90 Cod penal, astfel, pedeapsa fiind aplicată în limitele prevăzute de lege.

Instanța de apel a constatat că prima instanță, conform art.394 alin.(2) pct.3) Cod de procedură penală, just și motivat a stabilit categoria și măsura de pedeapsă, relevând în cuprinsul sentinței circumstanțele cauzei, persoana inculpatului, gravitatea infracțiunii săvârșite și, în așa mod, corect a concluzionat că atingerea

scopului pedepsei se va asigura prin aplicarea pedepsei cu închisoare, cu suspendarea executării acesteia, prin fixarea unui termen de probă.

6. În continuare, avocatul Danciuc Ghenadie acționând în numele inculpatului, precum și Mătăsaru Anatol, au declarat recursuri ordinare solicitând casarea sentinței și deciziei instanței de apel, cu pronunțarea unei noi hotărâri, potrivit modului stabilit pentru prima instanță, cu dispunerea achitării în privința lui Mătăsaru Anatol, din motiv că fapta acestuia nu întrunește elementele infracțiunii sau cu încetarea procesului penal, din motiv că există o cauză de înlăturare a răspunderii penale, și anume încălcarea prevederilor legale referitoare la sesizarea instanței, sub aspect că nu este clară învinuirea.

Printre argumentele esențiale ale recurenților, pot fi enumerate următoarele:

- hotărârea atacată nu cuprinde motivele pe care se întemeiază soluția, temei prevăzut de art.427 alin.(1) pct.6) Cod de procedură penală;
- nu au fost întrunite elementele infracțiunii, temei prevăzut de art.427 alin.(1) pct.8) Cod de procedură penală;
- există o cauză de înlăturare a răspunderii penale, temei prevăzut de art.427 alin.(1) pct.11) Cod de procedură penală;
- prima instanță nu a luat în considerație argumentele apărării în favoarea inculpatului privind încălcarea prevederilor legale de sesizare a instanței, iar instanța de apel a încercat să inducă în eroare, afirmând fără motive că au fost respectate prevederile legale privind sesizarea instanței;
- instanța a neglijat prevederile art.251 alin.(2), (3) Cod de procedură penală, unde legislatorul a indicat expres care încălcări condiționează nulitatea absolută, printre care se enumera și cea „la sesizarea instanței”;
- Mătăsaru Anatol a fost pus sub învinuire cu grave încălcări de procedură penală, contrar art.113 Cod penal, art.6 CEDO;
- prima instanță neîntemeiat a admis ca probă raportul de expertiză nr. 0142/05 din 15 martie 2013, interpretând eronat legea, acest raport de expertiză nu a fost apreciat corect de către prima instanță și instanța de apel;
- hotărârile instanțelor de fond se întemeiază pe presupuneri și aprecierea greșită a probelor (arbitrară);
- fapta lui Mătăsaru Anatol nu întrunește elementele infracțiunii, nu se circumscrie infracțiunii de huliganism, deoarece lipsește obiectul, latura obiectivă și subiectivă a infracțiunii;
- inculpatului i-a fost încălcat dreptul la libertatea de exprimare și dreptul la întruniri;
- de către instanța de apel a fost incorect tratat principiul prezumția nevinovăției;
- instanțele judecătorești au încălcat prevederile art.10 și art.11 din

CEDO.

7. Prin decizia Colegiului Penal al Curții Supreme de Justiție din 20 aprilie 2016 s-a dispus inadmisibilitatea recursurilor ordinare declarate de inculpatul Mătăsaru Anatol și avocatul acestuia Danciuc Ghenadie, împotriva deciziei Colegiului Penal al Curții de Apel Chișinău din 2 noiembrie 2015, ca fiind vădit neîntemeiate.

8. Potrivit părții motivante a deciziei instanței de recurs, Colegiul a conchis că recurenții, de fapt, își manifestă dezacordul față de modalitatea de apreciere a probelor, efectuată de către prima instanță și instanța de apel, considerând că acestea au acordat prioritate probelor administrate de către acuzare, fără a acorda eficiență prevederilor art.101 Cod de procedură penală. La acest capitol, instanța de recurs a menționat că critica privind aprecierea incorectă a probelor administrate pe cauza dată, nu poate fi reținută din motiv că un asemenea temei nu este prevăzut la judecarea cauzei în ordine de recurs, iar procedura de apreciere a probelor ține de starea de fapt a cauzei, a cărei constatare este de competența primei instanțe și instanței de apel.

La caz, instanța de apel s-a expus argumentat și corect asupra acestui aspect și pentru a evita repetări inutile, instanța de recurs a acceptat și a însușit aceste argumente, fapt ce vine în corespundere cu jurisprudența CEDO, care în pct.37 a hotărârii sale în cauza Albert vs. România din 16.02.2010, statuează că art.6§1 din CEDO, obligă instanțele să își motiveze deciziile, acest fapt nu poate fi înțeles ca impunând un răspuns detaliat pentru fiecare argument (Van de Hurk vs Olanda, 19 aprilie 1994, pct.61), cu toate acestea noțiunea de proces echitabil necesită ca o instanță internă, fie prin însușirea motivelor furnizate de o instanță inferioară, fie prin alt mod, să fi examinat chestiunile esențiale supuse atenției sale.

Astfel, instanța de apel, în conformitate cu prevederile art.101 Cod de procedură penală, a examinat complet și obiectiv probele administrate la dosar, verificându-le sub aspectul pertinentei și concludenței, atât pe cele obținute în procesul urmăririi penale, cât și în cadrul ședințelor de judecată, fapt ce face, ca concluzia despre vinovăția lui Mătăsaru Anatol privind săvârșirea infracțiunii prevăzute de art.287 alin.(1) Cod penal, să fie întemeiată și legală.

Argumentele recurenților, precum că inculpatul nu este vinovat de comiterea infracțiunii pentru care a fost condamnat, sunt neîntemeiate și contravin probelor examinate în prezenta cauză, care dovedesc cu certitudine vina inculpatului în comiterea infracțiunii imputate. Solicitățile recurenților privind achitarea lui Mătăsaru Anatol, nu au suport probatoriu și contravin probelor administrate în cauză, iar nerecunoașterea vinovăției de către acesta în comiterea infracțiunii imputate, a fost apreciată de către instanța de recurs drept o modalitate de exercitare a dreptului lui la apărare.

Mai mult, aceste argumente au fost invocate și în apelurile avocatului Danciuc Ghenadie și a inculpatului Mătășaru Anatol, iar instanța de apel, examinându-le în ansamblu, conform art.414 alin.(3) Cod de procedură penală, s-a pronunțat detaliat și motivat asupra lor în decizia recurată. Decizia instanței de apel cuprinde fondul apelurilor, temeiurile de fapt și de drept, precum și motivele adoptării soluției, ceea ce se încadrează în prevederile art.417 Cod de procedură penală, iar temeiuri pentru casarea acesteia lipsesc.

9. Condamnatul Mătășaru Anatol a declarat recurs în anulare, întemeindu-l pe prevederile art.453 și 457 Cod de procedură penală, împotriva deciziei Colegiului Penal al Curții Supreme de Justiție din 20 aprilie 2016 solicitând casarea acesteia, cu încetarea procesului penal și dispunerea achitării.

Recurentul a menționat în cererea de recurs în anulare că a deplâns la Curtea Europeană a Drepturilor Omului (în continuare CtEDO) faptul condamnării sale de către instanțele naționale, procedurile penale care au culminat cu decizia Curții Supreme de Justiție din 20 aprilie 2016, decizie contrară libertății de exprimare și întrunire.

La 15 ianuarie 2019, CtEDO a pronunțat hotărârea Mătășaru c. Moldovei, în care a constatat că condamnarea penală a recurentului a fost contrară art.10 al Convenției. Contrar concluziei Curții Supreme de Justiție, CtEDO a conchis că art.10 CEDO este aplicabil în această situație. CtEDO s-a întrebat de ce faptele acestuia au fost calificate drept infracțiune și nu drept contravenție, deși faptele recurentului nu au fost violente. CtEDO a mai menționat că nici o instanță nu a analizat proporționalitatea sancțiunii aplicate cu dreptul la libertatea de exprimare. În special, judecătorii nu au justificat convingător aplicarea pedepsei cu închisoarea, care a avut un efect de descurajare a protestelor recurentului și a altor persoane. Hotărârea CtEDO a devenit definitivă pe 15 aprilie 2019 (copia hotărârii Curții Europene este anexată de recurent la cererea de recurs în anulare).

10. Prin decizia Colegiului Penal al Curții Supreme de Justiție din 17 septembrie 2019 s-a dispus inadmisibilitatea recursului în anulare declarat de condamnatul Mătășaru Anatol, împotriva deciziei Colegiului Penal al Curții Supreme de Justiție din 20 aprilie 2019, din motiv că este declarat peste termen.

11. Potrivit părții motivante a deciziei instanței de recurs, Colegiul a reținut că în conformitate cu prevederile art.454 Cod de procedură penală, recursul în anulare poate fi declarat în termen de 6 luni de la data rămânerii irevocabile a hotărârii judecătorești sau, în cazul în care cererea a fost comunicată Guvernului Republicii Moldova de către Curtea Europeană a Drepturilor Omului, de la data comunicării ei.

Prin urmare, având în vedere că, în această speță, CtEDO a comunicat Guvernului Republicii Moldova plângerile reclamantului Mătășaru Anatol, în baza

art.10 și 11 din Convenție, la data de 2 mai 2017, termenul de 6 luni se calculează începând cu această dată și se epuizează la 2 noiembrie 2017.

Respectiv, instanța de recurs a constatat că recursul în anulare depus de condamnatul Mătășaru Anatol este declarat vădit peste termenul legal prevăzut de lege.

Ca atare, termenul de recurs are caracter imperativ, în sensul că depășirea lui atrage decăderea din dreptul de a exercita calea de atac, iar recursul declarat după expirarea termenului se consideră ca tardiv, deoarece legea procesual-penală nu prevede posibilitatea de repunere în termen a recursului.

A reiterat dispozițiile art.230 alin.(2) Cod de procedură penală, „în cazul în care pentru exercitarea unui drept procesual este prevăzut un anumit termen, nerespectarea acestuia impune pierderea dreptului procesual și nulitatea actului efectuat peste termen.”

În același context, Colegiul a mai remarcat că, potrivit statuărilor din practica constantă a Curții Europene a Drepturilor Omului, printre altele Curtea a notat că dacă termenul pentru introducerea unei căi de atac este reînnoit după un interval considerabil și pentru motive care nu par să fie foarte convingătoare, o asemenea decizie ar putea înfrânge principiul securității raporturilor juridice.

În consecință, instanța de recurs a conchis că recurentul a declarat recursul în anulare cu depășirea vădită a termenului de 6 luni, de la data de 2 mai 2017, când plângerile acestuia în baza art.10 și 11 din Convenție au fost comunicate Guvernului, încălcând astfel prevederile art.454 Cod de procedură penală, ceea ce duce la declararea inadmisibilității acestuia.

12. La 19 septembrie 2019, Mătășaru Anatol a depus cerere de revizuire, în care solicită casarea deciziilor Colegiului Penal al Curții Supreme de Justiție din 20 aprilie 2016 și 17 septembrie 2019, cu dispunerea rejudecării cauzei și încetarea procesului penal în legătură cu expirarea termenului de tragere la răspundere.

În motivarea cererii de revizuire a invocat că, s-a deplâns la CtEDO că condamnarea sa din procedurile penale care au culminat cu decizia Curții Supreme de Justiție din 20 aprilie 2016 este contrară libertății de exprimare și întrunire. Iar la 15 ianuarie 2019, CtEDO a pronunțat hotărârea Mătășaru c. Moldovei, în care a constatat că condamnarea penală a recurentului a fost contrară art.10 al Convenției. Contrar concluziei Curții Supreme de Justiție, CtEDO a conchis că art.10 CEDO este aplicabil în această situație. CtEDO s-a întrebat de ce faptele acestuia au fost calificate drept infracțiune și nu drept contravenție, deși faptele recurentului nu au fost violente. CtEDO a mai menționat că nicio instanță nu a analizat proporționalitatea sancțiunii aplicate cu dreptul la libertatea de exprimare. În special, judecătorii nu au justificat convingător aplicarea pedepsei cu închisoarea, care a avut un efect de descurajare a protestelor recurentului și a altor persoane.

Hotărârea CtEDO a devenit definitivă pe 15 aprilie 2019

A notat că, această cerere de revizuire este depusă în temeiul art.464¹ Cod de procedură penală. Prin hotărârea CtEDO din 15 ianuarie 2019 s-a constatat că condamnarea penală a revizuentului trezește semne serioase de întrebare. În acest sens s-a evidențiat că, într-adevăr, conform pct.2 alin.(1) al Hotărârii Plenului CSJ nr.4/2006, faptele recurentului nu puteau fi calificate drept infracțiuni, deoarece nu erau însoțite de violență, amenințarea cu aplicarea ei sau opunerea rezistenței. De asemenea, sancțiunea penală aplicată este nejustificată. Aceleași critici pot fi aduse și hotărârilor judecătorești.

A relatat că, a ispășit pedeapsa penală. Însă, antecedentele penale ale acestei condamnări încă nu sunt stinse. Totodată, în rezultatul acestei condamnări, ulterior, Mătăsaru Anatol a fost condamnat la o pedeapsă de 4 ani închisoare într-un alt dosar. Prin urmare, revizuirea condamnării penale și a sancțiunii comportă consecințe deosebit de importante pentru ultimul.

Consideră că, neadmiterea cererii de revizuire ar echivala cu neexecutarea hotărârii curții Europene a Drepturilor Omului din 15 ianuarie 2019.

13. Examinând cererea de revizuire declarată de condamnat, în raport cu actele cauzei și statuările din hotărârea Curții Europene a Drepturilor Omului pronunțată în cauza Mătăsaru v. Moldova (cererile nr. 69714/16 și 71685/16), Colegiul Penal ajunge la concluzia că aceasta urmează a fi respinsă, ca fiind neîntemeiată, pentru următoarele considerente.

În drept, raționamentele instanței de respingere a cererii de revizuire se fondează pe dispoziția art.464¹ alin.(10) din Codul de procedură penală, potrivit căreia instanța respinge cererea în cazul în care constată că este tardivă sau neîntemeiată. Respingerea cererii de revizuire, ca neîntemeiată, este precedată de controlul preliminar al instanței supreme efectuat asupra actelor cauzei penale în coroborare cu statuările din hotărârea curții Europene a Drepturilor Omului, care a stat la baza inițierii procedurii de revizuire.

Potrivit prevederilor conținute în art.464¹ alin.(1) Cod de procedură penală, hotărârile irevocabile pronunțate în cauzele în care Curtea Europeană a Drepturilor Omului a constatat o încălcare a drepturilor sau a libertăților fundamentale ale omului ori a dispus scoaterea cauzei de pe rol ca urmare a soluționării amiabile a litigiului dintre stat și reclamanți pot fi supuse revizuirii dacă, cel puțin una dintre consecințele grave ale încălcării Convenției pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale și a protocoalelor adiționale la aceasta, continuă să se producă și nu poate fi remediată decât prin revizuirea hotărârii pronunțate.

Din analiza textuală a dispozițiilor art.464¹ alin.(1) Cod de procedură penală rezultă că, pentru admiterea unei cereri de revizuire, este necesară constatarea, prin hotărârea Curții Europene a Drepturilor Omului, a încălcării unui drept prevăzut de

Convenție, producerea, și în prezent, a consecințelor grave ale acestei încălcări și imposibilitatea remedierii în alt mod decât prin revizuirea hotărârii pronunțate.

Condițiile premergătoare de admisibilitate în fond a cererii de revizuire urmează a fi prezente cumulativ în speța deferită judecății, pentru ca cauza să fie supusă procedurii de revizuire.

Pornind de la prima condiție impusă de legislator, și anume - constatarea, prin hotărârea Curții Europene a Drepturilor Omului, a încălcării unui drept prevăzut de Convenție, Colegiul Penal relevă că, potrivit părții dispozitive a hotărârii Curții Europene din 15 ianuarie 2019 în cauza Mătăsaru vs. Republica Moldova, s-a hotărât că a avut loc o încălcare a art.10 din Convenție.

Instanța, va reda, în contextul ce urmează, unele pasaje din statuările Curții, notate în hotărârea din 15 ianuarie 2019 în cauza ce-l vizează pe Mătăsaru Anatol vs. Republica Moldova, pentru a le putea supune analizei prin prisma celorlalte condiții de admisibilitate a cererii de revizuire enumerate supra:

Articolul 10 CEDO

31. „În prezenta cauză, reclamantul fusese condamnat în cadrul procedurilor penale pentru o infracțiune în urma protestului său din 29 ianuarie 2013 din fața Procuraturii Generale. Condamnarea sa a constituit o ingerință în dreptul reclamantului la libertatea de exprimare, iar părțile sunt de acord cu acest fapt.”

32. „... Curtea a luat act de constatarea autorităților naționale că sculpturile expuse în public de către reclamant fuseseră obscene și că acele acțiuni puteau fi calificate drept huliganism, în sensul stabilit de către legislația națională. Cu toate acestea, instanțele naționale nu au explicat într-o manieră satisfăcătoare motivul pentru care au optat pentru aplicarea pedepsei penale, prevăzută de articolul 287 din Codul Penal și nu pentru cea prevăzută la articolul 354 din Codul contravențional. Totuși, având în vedere concluziile de mai jos. Curtea nu consideră necesar să se pronunțe asupra faptului dacă ingerința în dreptul reclamantului la libertatea de exprimare a fost prevăzută de lege. Astfel, Curtea este gata să accepte că ingerința respectivă a urmărit scopul legitim de a proteja reputația altora.”

41. „Ținând cont de circumstanțele cauzei, Curtea a hotărât că a avut loc o încălcare a Articolului 10 din Convenție, iar constatarea încălcării reprezintă, în sine, o reparație echitabilă suficientă pentru prejudiciul moral provocat reclamantului (a se vedea Vereinigung Bildender Kiinstler v. Austria, nr. 68354/01, § 44, 25 ianuarie 2007).”

45. „Ținând cont de actele aflate în posesia sa în prezenta cauză, Curtea consideră rezonabil să acorde reclamantului suma de 2 000 EUR pentru costuri și cheltuieli.”

Pentru încălcarea de către Republica Moldova a drepturilor fundamentale

prevăzute de Convenție, enumerate supra, Curtea Europeană a considerat că constatarea încălcării reprezintă, în sine, o reparație echitabilă suficientă pentru prejudiciul moral provocat reclamantului. De asemenea, Curtea a considerat rezonabil să acorde reclamantului suma de 2 000 euro pentru costuri și cheltuieli.

Or, prima condiție de admisibilitate a cererii de revizuire a fost întrunită, fiind incontestabil faptul că în privința condamnatului la nivel național au fost încălcate prevederile Convenției.

În acest punct de analiză, Colegiul Penal consideră relevant de a specifica faptul că această primă condiție impusă de legislator este sine qua non pentru toate procedurile inițiate în baza art.464¹ Cod de procedură penală, or inexistența unei hotărâri a CtEDO despre violarea unui drept din Convenție, îl privează automat pe condamnat de beneficierea de acest remediu la nivel național.

Din aceste considerente, pentru ca cererea de revizuire să aibă șanse de succes, celelalte două condiții subsidiare prevăzute de art.464¹ alin.(1) Cod de procedură penală, și anume: producerea și în prezent a consecințelor grave ale încălcării și imposibilitatea remedierii în alt mod decât prin revizuirea hotărârii pronunțate a dreptului lezat, sunt considerate fundamentale pentru intervenția Colegiului Penal în hotărârile devenite irevocabile, prin desființarea acestora, după cum solicită revizuentul.

La caz, încălcările constatate de Curtea Europeană vizează faptul că, instanțele naționale nu au explicat într-o manieră satisfăcătoare motivul pentru care au optat pentru aplicarea pedepsei penale, prevăzută de articolul 287 din Codul Penal și nu pentru cea prevăzută la articolul 354 din Codul contravențional. Cu toate acestea, Curtea nu a considerat necesar să se pronunțe asupra faptului dacă ingerința în dreptul reclamantului la libertatea de exprimare a fost prevăzută de lege. *Astfel, Curtea a acceptat că ingerința respectivă a urmărit scopul legitim de a proteja reputația altora.*

De aici se poate afirma cu certitudine că nu suntem în prezența condiției de continuitate a producerii consecințelor care au dus la încălcarea prevederilor Convenției,

O ultimă condiție supusă analizei de Colegiul Penal se referă la imposibilitatea remedierii consecințelor în alt mod decât prin revizuirea hotărârilor pronunțate.

În sensul Convenției Europene „remediu” este ceea ce permite autorităților interne competente să rezolve substanța reclamației relevante împotriva încălcării Convenției și să ofere compensația potrivită. Un remediu este considerat efectiv doar dacă este disponibil și suficient. Concomitent, trebuie de menționat că eficacitatea remediei nu depinde, totuși, de certitudinea unui rezultat favorabil pentru reclamant.

Pe de altă parte, urmează de evidențiat că pentru remedierea unor drepturi fundamentale lezate se disting două tipuri de remedii: preventive și compensatorii, care pot coexista și se completează reciproc. Totodată, se specifică faptul că alegerea remediei potrivit pentru despăgubire depinde de natura dreptului încălcat și răsfrângerea nemijlocită a consecințelor acestor încălcări asupra persoanei.

Remediul preventiv presupune existența la nivel național a unor mecanisme eficiente prin care se va duce la încetarea rapidă a încălcării drepturilor garantate de Convenție, totodată acesta fiind capabil de a preveni prompt continuarea presupusei încălcări.

În concreto, referindu-ne la incidența remediei preventive în această cauză, se constată că aceasta a fost consumată prin faptul că încălcările admise la nivel național de care s-a plâns condamnatul în fața Curții Europene au încetat, de drept.

Remediile compensatorii presupun despăgubirea celor prejudiciați într-un drept al său. În ceea ce privește efectul remediei compensatorii, acesta poate lua forme multiple.

În speță, Curtea a semnalat că încălcarea dreptului reclamantului în baza art.10 din Convenție ar fi de o natură în care aceasta nici măcar nu a trebuit să fie despăgubită de către Curte, prin intermediul Guvernului Republicii Moldova.

Prin urmare, statutul de victimă al condamnatului a decăzut întrucât consecințele încălcărilor admise pe tărâmul art.10 al Convenției pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale s-au epuizat.

În acest context Colegiul penal reține că, Curtea nu s-a referit la nici un element în hotărârea sa, din care să rezulte „consecințele grave continue” ca urmare a ingerinței autorităților naționale în dreptul reclamantului la libertatea de exprimare, și nici reclamantul la rândul său nu a explicat într-o manieră convingătoare în cererea sa cu privire la aceste efecte continue grave prin ce l-ar fi afectat.

Din considerentele redate supra, nu poate fi identificată vreo necesitate stringentă pentru instanțele naționale de judecată pentru a revizui cauza sau pentru a-i acorda reclamantului o despăgubire pentru prejudiciul moral, în modul invocat verbal de către acesta.

Pe cale de consecință, Colegiul Penal conchide că revizuirea este o cale de atac de retractare care presupune redeschiderea procedurilor judiciare în privința unei cauze penale. Aceasta nu presupune rejudecarea cauzei în mod implicit, ci doar ca efect al admiterii cererii de revizuire, ceea ce prezumă existența temeiurilor în acest sens. În caz contrar, poate avea loc o ingerință asupra securității raportului juridic. Revizuirea cauzei în urma pronunțării hotărârii de către Curtea Europeană a Drepturilor Omului are ca obiectiv asigurarea securității raporturilor juridice și

excluderea în continuare a producerii consecințelor negative exclamate de Curte în hotărârea sa. La caz, temeuri de intervenție în hotărârile judecătorești devenite irevocabile și definitive nu se constată.

Pentru toate considerentele arătate în prezenta decizie, Colegiul statuează asupra netemeinicii cererii de revizuire declarate de condamnatul Mătăsaru Anatol, din motivul lipsei continuității efectului negativ al încălcărilor constatate de Curtea Europeană.

14. În conformitate cu art.464¹, alin.(1)–(10) Cod de procedură penală, Colegiul penal,

D E C I D E :

Respinge ca neîntemeiată cererea de revizuire a deciziei Colegiului Penal al Curții Supreme de Justiție din 20 aprilie 2016, nr. 1ra-462/2016, declarată de Mătăsaru Anatol în propria cauză penală.

Decizia este irevocabilă.

Decizia motivată pronunțată la 05 martie 2020.

Președinte

Vladimir Timofti

Judecători

Anatolie Țurcan

Nadejda Toma

Elena Cobzac

Victor Boico